

Важным элементом деловой репутации в ее социальном аспекте является корпоративная социальная ответственность. В рамках оценки деловой репутации в контексте ее социальной ответственности применяют социальные индексы, выступающие как носители информации о социальной деятельности компании [6], а также проводят анализ так называемой нефинансовой отчетности. Обеспечение корпораций нефинансовой отчетностью на основе экономических, экологических и социальных показателей – основная цель Глобальной инициативы по отчетности (GRI), которая стала стандартом в определении рамок условий подготовки нефинансовой отчетности и ее показателей [7]. В перечень из более чем 5,5 тыс. компаний, анализируемых GRI с точки зрения их нефинансовой отчетности [8], включены 10 из 20 исследуемых розничных торговых организаций, отчетность шести из которых в 2012 г. была составлена в соответствии со стандартами GRI, четырех – по собственным стандартам компаний.

Вышеприведенные материалы показывают необходимость проведения комплексной оценки деловой репутации (интегрировав три применяемых подхода), что позволит достаточно подробно проанализировать разные аспекты влияния деловой репутации на функционирование организаций розничной торговли.

Выводы. По результатам проведенного исследования можно сформулировать следующие закономерности изменения роли и значения деловой репутации в хозяйственной деятельности ведущих международных организаций сетевой розничной торговли: **1.** Доля деловой репутации в балансовой стоимости активов торговых организаций составляет 11,7%, причем эта величина имеет тенденцию к уменьшению. **2.** Средняя доля деловой репутации в рыночной стоимости торговых организаций составляет 23,4%; прослеживается тенденция к снижению средней доли деловой репутации в рыночной стоимости. **3.** Торговые организации обладают высоким и средним уровнем деловой репутации с точки зрения ее влияния на итоговую эффективность. **4.** Несмотря на преимущественно

положительное восприятие общественностью торговли и торговых организаций, актуальными задачами последних являются повышение деловой репутации в глазах заинтересованных лиц и развитие принципов корпоративной социальной ответственности.

Литература

1. Global 500 – 2013. Brand Finance [Electronic resource]. – Accessed mode : http://www.brandirectory.com/league_tables/table/global-500-2013
2. Горин С. В. Обеспечение устойчивости функционирования промышленных предприятий на основе управления деловой репутацией : дис. ...д-ра экон. наук; Государственная академия повышения квалификации и переподготовки кадров для строительства и жилищно-коммунального комплекса. – М., 2011. – 382 с.
3. Инновационное развитие: экономика, интеллектуальные ресурсы, управление знаниями ; под ред. Б. З. Мильнера. – М. : ИНФРА-М, 2013. – 624 с.
4. Важенна И. С. Имидж и репутация компании: экономическое содержание, формирование и оценка / И. С. Важенна // Маркетинг в России и за рубежом. – 2010. – № 2. – С. 136–142.
5. The Harris Poll 2013 RQ Summary Report. Harris Interactive 2013 [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://www.rankingthebrands.com/PDF/The%20Reputations%20of%20the%20Most%20Visible%20Companies%202013,%20Harris%20Interactive.pdf>
6. Каз М. С. Системы оценки деловой репутации и социальной ответственности: пути интеграции / М. С. Каз, Е. С. Сакун // Вестник Томского государственного университета. – 2010. – № 3(11). – С. 53–58.
7. Орлова Н. С. Нефинансовая отчетность как важный элемент корпоративной социальной ответственности / Н. С. Орлова // Экономичний часопис-XXI. – 2013. – № 5-6(1). – С. 41–44.
8. GRI Reports List. Global Reporting Initiative 2013 [Electronic resource]. – Accessed mode : <https://www.globalreporting.org/Pages/resource-library.aspx?resSearchMode=resSearchModeText&resSearchText=gri+reports+list>

Статья поступила в редакцию 25.10.2013

References

1. Brand Finance (2013). *Global 500 – 2013*. Retrieved from http://www.brandirectory.com/league_tables/table/global-500-2013
2. Gorin, S. V. (2011). *Ensuring the sustainability of industrial enterprises on the basis of business reputation management* (Doctoral dissertation, State Academy of Training and Retraining for the Construction, Housing and Communal Services). Moscow, Russia (in Russ.).
3. *Innovative development: economy, intellectual resources, knowledge management* (2013). In B. Z. Milner (Sc. Ed.). Moscow: INFRA-M (in Russ.).
4. Vazhenina, I. S. (2010). Image and reputation of the organization: the economic content, formation and estimation. *Marketing v Rossii i za rubezhom (Marketing in Russia and Abroad)*, 2, 136-142 (in Russ.).
5. Harris Interactive (2013). *The Harris Poll 2013 RQ Summary Report*. Retrieved from <http://www.rankingthebrands.com/PDF/The%20Reputations%20of%20the%20Most%20Visible%20Companies%202013,%20Harris%20Interactive.pdf>
6. Kaz, M. S., & Sakun, E. S. (2010). System of an estimation of business reputation and social responsibility: integration ways. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta Ekonomika (Tomsk State University Journal of Economics)*, 3(11), 53-58 (in Russ.).
7. Orlova, N. S. (2013). Non-financial reporting as an important element of corporate social responsibility. *Economic Annals-XXI (Economic Annals-XXI)*, 5-6(1), 41-44 (in Russ.).
8. Global Reporting Initiative (2013). *GRI Reports List*. Retrieved from <https://www.globalreporting.org/Pages/resource-library.aspx?resSearchMode=resSearchModeText&resSearchText=gri+reports+list>

Received 25.10.2013

УДК 330.101.541:677.03

Б. Б. Семак
доктор економічних наук, доцент, професор кафедри маркетингу,
Львівська комерційна академія, Україна
bbsemak@ukr.net

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ТЕКСТИЛЬНОЇ СИРОВИНИ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті розглянуто проблеми, притаманні нинішньому етапу розвитку вітчизняного ринку текстильної сировини. Запропоновано й обґрунтовано ряд механізмів, запровадження яких може справити позитивний вплив на функціонування цього ринку в Україні. Вивчено основні чинники, що визначають асортиментну структуру вітчизняного ринку текстильної сировини та його окремих сегментів – текстильних волокон, рослинних барвників і текстильно-допоміжних сполук. Окреслено шляхи екологізації та оптимізації асортименту основних видів текстильної сировини, підвищення рівня її якості, безпечності й конкурентоспроможності.

Ключові слова: ринок, текстильна сировина, асортимент, екологізація, оптимізація.

Б. Б. Семак

доктор економічних наук, доцент, професор кафедри маркетингу, Львівська комерційна академія, Україна

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТЕКСТИЛЬНОГО СЫРЬЯ В УКРАИНЕ

Аннотация. В статье рассмотрены проблемы, присущие нынешнему этапу развития отечественного рынка текстильного сырья. Предложены и обоснованы механизмы, внедрение которых может оказать положительное влияние на функционирование этого рынка в Украине. Изучены основные факторы, определяющие асортиментную структуру отечественного рынка текстильного сырья и его отдельных сегментов – текстильных волокон, растительных красителей и текстильно-вспомогательных соединений. Определены пути экологизации и оптимизации ассортимента основных видов текстильного сырья, повышения уровня его качества, безопасности и конкурентоспособности.

Ключевые слова: рынок, текстильное сырье, асортимент, экологизация, оптимизация.

Bohdan Semak

D. Sc. (Economics), Professor, Lviv Commercial Academy, Ukraine
10 Tugan-Baranovsky St., Lviv, 79005, Ukraine

PROBLEMS OF TEXTILE RAW MATERIALS MARKET DEVELOPMENT IN UKRAINE

Abstract. Textile raw materials market in Ukraine is in the state of crisis, which negatively affects development of the domestic textile industry due to lack of adequate raw materials supply. The article presents a number of problems, determining the

current state of the domestic market of textile raw materials. A range of approaches that will have a positive impact on the development of this market in Ukraine is proposed and grounded. The main factors are put under the research that determines the assortment structure of the domestic market of textile raw materials and its individual segments – textile fibres, vegetable dyes and textile-auxiliary substances. The article focuses on finding ways of ecologization and optimization of range of textile raw materials main types, improving their quality, environmental safety and competitiveness. Further research should focus on developing organizational and economic mechanisms to ensure the effective functioning of the textile raw materials market in Ukraine.

Keywords: market; textile raw materials; ecologization; optimization; range.

JEL Classification: E66, L10, L67, L79, Q20

Постановка проблеми. Сучасний ринок текстильної сировини характеризується великою різноманітністю видового асортименту та динамічністю розвитку його окремих сегментів, серед яких: текстильні волокна, пряжа і нитки для окремих підгалузей текстильної промисловості; синтетичні та натуральні барвники, апрети, текстильно-допоміжні сполуки різного цільового призначення; текстильні матеріали тканого, трикотажного, нетканого, текстильно-галантерейного виробництва для потреб швейної, трикотажної, взуттєвої, хутрової, текстильно-галантерейної галузей промисловості.

Слід відзначити, що глобалізація світових товарних ринків, затяжна економічна криза у сфері вітчизняного текстильного виробництва та зростання екологічних вимог до усього асортименту текстильної продукції потребують внесення певного коригування і розроблення більш досконалих підходів до формування ринку текстильної сировини й управління ним.

Необхідність вирішення цих завдань зумовлена тим, що наразі в Україні відбуваються такі процеси:

- постійне оновлення і розширення видового асортименту різних за призначенням видів текстильної сировини (волокна, барвники, апрети, текстильно-допоміжні сполуки);
- суттєве зростання вимог ринку до рівня якості та екологічної безпечності текстильної сировини;
- створення принципово нових видів текстильної сировини, які вимагають комплексного дослідження їх властивостей і обґрунтування сфер застосування;
- насичення вітчизняного ринку різноманітними видами текстильних матеріалів та виробів зарубіжного виробництва після вступу України до СОТ, що потребує перегляду обсягів виробництва і структури асортименту власної текстильної сировини, а також її імпорту та експорту;
- відсутність власної бавовни й обмеженість обсягів виробництва вовни вимагають внесення певних корективів у баланс необхідної текстильної сировини та структуру асортименту текстильних матеріалів і виробів, отриманих на їх основі;
- формування в останні роки нового сегменту вітчизняного ринку текстильної продукції – екотекстилю – зумовлює необхідність його забезпечення відповідними видами екологічно безпечної текстильної сировини.

Слід зауважити, що проблеми формування та оптимізації асортименту і вивчення властивостей текстильної сировини постійно обговорюються на міжнародних, регіональних та міжвузівських науково-практичних конференціях. Вони узагальнені в різноманітних періодичних, монографічних і навчальних виданнях із текстильного товарознавства та матеріалознавства, механічної і хімічної технології текстильних матеріалів, а також їх стандартизації та сертифікації.

Однак товарознавчі й технологічні аспекти формування асортиментної структури на ринку текстильної сировини, на нашу думку, ще недостатньо пов'язуються із проблемами розробки ефективних організаційно-економічних механізмів, що забезпечували б функціонування названого ринку в Україні. До того ж існує чимало невирішених проблем у галузі управління маркетинговою діяльністю на вітчизняному ринку текстильної сировини.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми формування і забезпечення функціонування ринку текстильної сировини були й нині знаходяться у центрі уваги цілого ряду вчених. Зокрема ці проблеми розглядаються

такими зарубіжними авторами, як Синглтон Дж. (Singleton J.), Блекбурн Р. С. (Blackburn R. S.), Мірафтаб М. (Miraftab M.), Хоррокс А. Р. (Horrocks A. R.), Слейтер К. (Slater K.), Ву-ман К. (Whyman K.), Квін Бр. (Quinn Br.). Досліджувана нами проблематика знайшла своє відображення у працях російських (Айзенштейн Е. М., Артьомов А. В., Кричевський Г. Є. та ін.) і вітчизняних (Сафонов Ю. М., Глубіш П. А., Савіна Г. Г., Чурсіна Л. А., Кабанець В. М. та ін.) учених. Але залишаються малодослідженими проблеми оцінки потенціалу вітчизняного ринку текстильної сировини, розробки економіко-організаційних механізмів його ефективного функціонування, забезпечення екологічної безпечності текстильної сировини, а також управління маркетингом на цьому ринку.

Мета статті: проаналізувати сучасний стан вітчизняного ринку текстильної сировини і запропонувати підходи стосовно підвищення її якості, екологізації асортименту, оптимізації властивостей з метою росту результативності цього ринку та більш повного розкриття його потенціалу.

Основні результати дослідження. Аналізуючи процеси формування і функціонування вітчизняного ринку текстильної сировини, доцільно розглянути три блоки питань цієї багатогранної проблеми, а саме:

- особливості формування сучасного ринку текстильних волокон та ниток;
- стан і перспективи розвитку ринку барвників текстильного призначення;
- нові вимоги до ринку текстильно-допоміжних сполук.

Досліджуючи названі питання, основну увагу ми приділимо оцінці змін в асортиментній структурі ринку текстильної сировини протягом останнього десятиріччя; вивченню основних чинників, які впливають на кон'юнктуру окремих сегментів ринку текстильної сировини; розкриттю організаційно-економічних механізмів функціонування деяких сегментів ринку текстильної сировини; огляду зарубіжного досвіду розвитку аналогічних ринків.

Як свідчить аналіз літературних джерел [1–6], на вітчизняному і світовому ринках текстильних волокон і ниток за останні десять років відбулися такі зміни:

- спостерігається постійне поповнення ринків новими видами текстильних волокон і ниток, отриманих за допомогою новітніх хімічних, біологічних та нанотехнологій;
- суттєво розширились сфери застосування коротких луб'яних волокон (лляні й конопляні) у результаті модифікації їх будови і властивостей;
- зросли обсяги виробництва, розширились сфери використання поліфункціональних нетрадиційних текстильних волокон (бамбукові, кокосові, ліобумові та ін.).

Застосування зазначених волокон у сфері текстильного виробництва обумовлює не тільки структуру їх ринкового асортименту, основні властивості текстильних матеріалів і виробів (зносостійкість, гігієнічність, екологічна безпечність, художньо-естетичний рівень), а й собівартість текстильних матеріалів та виробів, їх ціни і відповідно конкурентоспроможність на ринку. Саме завдяки врахуванню цих основних чинників визначається успіх на ринку будь-якого виду текстильного матеріалу чи виробу.

Розглянемо докладніше деякі проблеми, які виникли в останні роки на світовому ринку текстилю у зв'язку з появою на ньому нових видів текстильних волокон, отриманих на основі сучасних нанотехнологій [4].

Як свідчить зарубіжна практика [3; 5], на ринках текстилю та одягу багатьох економічно розвинутих країн світу

(особливо США, Японії, Німеччини) з'явилися нові види текстильних матеріалів і виробів спеціального, медичного, спортивного та іншого призначення, отриманих із нановолокон і наноматеріалів. Унікальні властивості цих матеріалів та виробів, їх суттєві переваги порівняно із традиційними аналогами широко висвітлюються в рекламних проспектах і періодичних виданнях. Однак практично відсутня інформація про екологічну безпечність цих товарів для людини та довкілля, а також нанотехнології, які використовуються для їх виробництва, не обґрунтовуються ціни на такі види товарів, не висвітлюється реакція ринку на їх появу. Безумовно, усе це негативно впливає на формування ринку нанотекстилю.

Аналогічні висновки повною мірою стосуються й нових видів текстильних волокон та матеріалів з них, які отримані на основі сучасних біологічних технологій. Ідеться, наприклад, про полілактидні волокна, що привернули увагу фахівців усього світу. Їх отримують із рослинного полілактидного полімеру і за своїми властивостями вони займають проміжне місце між целюлозними та синтетичними волокнами. Основною перевагою текстильних виробів із цих волокон є порівняно невисока ціна, гігієнічність, екологічна безпечність і здатність до біорозкладання [6].

А тепер розглянемо популярні та поширені в нашій країні лляні й конопляні волокна. На вітчизняному ринку цих волокон, як відомо, в останні роки також виникло чимало суттєвих проблем, що вимагають невідкладного розв'язання. Назвемо основні з них [7–10]:

- попри те, що через відсутність власної бавовни луб'яні волокна (особливо льон) нині стали для вітчизняної текстильної промисловості стратегічною сировиною, їх виробництво в Україні скорочується, про що свідчать статистичні дані щодо зменшення посівів названих луб'яних культур та обсягів виробництва цих волокон. Водночас варто зауважити, що в деяких європейських країнах з аналогічними кліматичними умовами й обмеженнями порівняно з Україною земельними ресурсами нині спостерігається збільшення посівних площ під названі луб'яні культури [7; 9; 10];
- наша країна втратила свій статус традиційного експортера на зарубіжні ринки лляних волокон і виготовлених із них текстильних матеріалів і виробів [8];
- на відміну від зарубіжних країн наявна в Україні текстильна сировина із луб'яних волокон (особливо коротковолокниста) переробляється нерационально, що вкрай негативно позначається на рентабельності вітчизняного льонарства та коноплярства [9].

Нинішню ситуацію в галузі вирощування і переробки льону – основного виду текстильної сировини в Україні, можна вважати критичною, тоді як у наших сусідів – Білорусі та Росії – ця галузь динамічно розвивається та підтримується на державному рівні. За останні роки посівні площі льону-довгунця в Україні зменшилися майже у 25 разів, валовий збір волокна – у 28,8 і насіння – у 23,5 рази. Якщо частка льоноволокна, виготовленого в Україні, у структурі світового виробництва в 1990–1992 рр. становила 15,7%, то, починаючи з 2007 року, – менш ніж 1,0% [10]. Відзначається також значне скорочення валового збору льону-довгунця, що стало наслідком системної кризи цієї галузі (табл.). У статистичних збірниках Державного комітету статистики України взагалі не наводяться дані про вирощування і виробництво льону-довгунця у 2009–2012 рр.

Виправданим, на нашу думку, виявився імпорт у нашу країну поліфункціональних волокон рослинного походження (бамбукові, кокосові та ін.) [6]. Завдяки високим сорбційним, антимікробним, механічним властивостям їх застосування у вітчизняному текстильному виробництві вдалося оновити асортимент і підвищити екологічну безпечність деяких виробів інтер'єрного та одягового призначення (постільна білизна, рушники, ковдри, серветки, шкарпетки тощо). Однак необхідність широкого застосування поліфункціональних волокон у вітчизняному виробництві вимагає більш глибокого обґрунтування еко-

номічної, екологічної і технологічної доцільності імпорту цих волокон, оскільки вони створюють певну конкуренцію аналогічним за призначенням та властивостями вітчизняним лляним волокнам.

Загальновідомою є ключова роль барвників у формуванні рівня якості, екологічної безпечності й конкурентоспроможності текстильних матеріалів і виробів різного цільового призначення (особливо одягового та інтер'єрного). І це цілком зрозуміло. Найкращий підбір волокнистого складу або окремих параметрів будови того чи іншого виду текстильного одягового матеріалу не забезпечить його продажів за невеликого чи невідповідного моді вибору його кольору або оздоблення [10; 11].

Про посилення екологічної безпечності асортименту та властивостей синтетичних барвників свідчать наведені нижче факти [1; 10]:

- за останні два десятиріччя практично знято із виробництва високотоксичні марки прямих, кислотних, кубових і протравних барвників;
- проводиться синтез нових марок синтетичних барвників із поліфункціональними властивостями (антимікробні, брудовідштовхувальні, вогнезахисні, антистатичні, ін.);
- здійснюються фундаментальні дослідження з метою підвищення якості та екологічної безпечності найбільш перспективних марок синтетичних барвників.

Як показує аналіз наукових праць [1; 3; 10], в останні десятиріччя у практиці текстильного виробництва економічно розвинутих країн світу відроджуються забуті традиції фарбування текстильних матеріалів і виробів рослинними барвниками, які свого часу були замінені на токсичні марки синтетичних барвників.

Понад те, в окремих країнах навіть з'явилися відповідні сегменти в рамках національних ринків текстильної сировини, наприклад сегменти рослинних барвників та екологічно безпечних апретів.

На часі створення аналогічних сегментів ринку і в Україні, про що свідчать дані, отримані в результаті проведених автором досліджень [10; 11]:

- у країні наявні великі запаси рослинних барвників (особливо в дикорослій сфері), які поки що практично не використовуються;
- існує можливість вирощування елітних видів рослинних барвників у фермерських господарствах у сфері сільськогосподарства, як це прийнято в зарубіжних країнах;
- створена необхідна інфраструктура для заготівлі й первинної переробки цих барвників на заготівельних підприємствах системи Укоопспілки;
- накопичено досвід дослідження властивостей, рівня якості та екологічної безпечності рослинних барвників і пофарбованих ними текстильних матеріалів та виробів у науково-дослідних установах і ВНЗ вітчизняної текстильної промисловості й торгівлі.

Водночас, створення вітчизняного ринку рослинних барвників вимагає вирішення низки завдань, а саме [10]:

- вивчення реальних потреб окремих підгалузей вітчизняної текстильної промисловості в конкретних видах рослинних барвників;
- обґрунтування економічної, екологічної і технологічної доцільності заміни цими барвниками токсичних марок синтетичних барвників у малотоннажному текстильному виробництві;
- розроблення та апробації у виробничих умовах рецептурно-технологічних режимів фарбування рослинними барвниками текстильних матеріалів різного волокнистого складу і призначення, враховуючи специфіку хімічної будови та властивості цих барвників;
- створення необхідного інформаційного забезпечення для формування і функціонування названого сегменту ринку;
- вивчення та узагальнення позитивного зарубіжного досвіду функціонування аналогічних ринків.

Слід зазначити, що для формування й розвитку вітчизняного ринку текстильно-допоміжних сполук (у тому числі апретів різного призначення), так само, як і ринку текс-

Таблиця

Динаміка розвитку галузі льонарства (льон-довгунець) в Україні, 1990-2010 рр.

№ зп	Показник	Одиниця вимірювання	Рік					2010 р. у % до 1990 р.
			1990	1995	2000	2005	2010	
1	Посівна площа	тис. га	172	98	23	25	1,3	0,7
2	Частка у структурі посіву технічних культур	%	4,6	2,6	0,5	0,5	-	-
3	Валовий збір	тис. т	108,1	48,2	8,3	12,7	0,4	0,4
4	Урожайність	ц з 1 га	6,4	5,0	4,2	5,4	4,0	62,5
5	Площа збору врожаю	тис. га	169,4	95,8	19,8	23,6	1,0	0,6

Джерело: Підготовлено автором на основі даних департаменту статистики сільського господарства та навколишнього середовища Держкомстату України, 2010 р.

тильних волокон та барвників, характерна екологізація їх асортименту і властивостей.

Від обґрунтованого вибору високоякісних та екологічно безпечних видів текстильно-допоміжних сполук залежить не тільки зростання інтенсивності технологічних процесів у текстильному виробництві (особливо обробному), застосування сучасних ресурсозберезувальних технологій, а й істотне підвищення якості та екологічної безпечності готової продукції. До того ж за допомогою різноманітних видів текстильно-допоміжних сполук можна значно покращити властивості текстильних матеріалів і виробів, надати їм нових властивостей та розширити сфери застосування.

Варто наголосити, що наразі загострилася проблема дотримання екологічної безпечності апаратів, які широко використовуються на завершальній стадії оброблення (малозминального, малозсідального, вогнезахисного, брудовідштовхувального, антимікробного, антистатичного, ін.) одягових матеріалів.

Для вирішення цього завдання в текстильному обробному виробництві відбувається заміна багатьох видів формальдегідних обробних препаратів різного призначення на безформальдегідні та малоформальдегідні [12].

Висновки

На основі проведених досліджень обґрунтовано необхідність екологізації асортименту і властивостей текстильної сировини (волокна, барвники, апрети, текстильно-допоміжні сполуки) шляхом більш раціонального використання наявних у країні ресурсів цієї сировини (особливо луб'яних волокон і рослинних барвників), екологізації технологій її виробництва та раціонального використання.

На наш погляд, формування і функціонування вітчизняного ринку текстильної сировини та її окремих сегментів, а також оцінювання їх результативності повинно відбуватися з урахуванням розроблених автором теоретико-методологічних засад.

Встановлено, що існує залежність ефективності розвитку ринку текстильної сировини в Україні від його інформаційного забезпечення. Для сегментації ринку текстильної сировини пропонується використовувати критерій цільового призначення окремих її видів.

Екологічну безпечність визначених видів текстильної сировини необхідно розглядати як пріоритет для підприємств, що займаються її переробкою.

Подальші дослідження у цій сфері мають бути спрямовані на розробку дієвих організаційних та економічних механізмів, що забезпечуватимуть ефективне функціонування ринку текстильної сировини в Україні.

Література

- Глубіш П. А. Високотехнологічні, конкурентоспроможні і екологоорієнтовані волокнисті матеріали та вироби з них : монографія / П. А. Глубіш, В. М. Ірклей, Ю. Я. Клейнер та ін. – К. : Арістей, 2007. – 264 с.
- Кузьміна Т. О. Якість і стандартизація модифікованих лляних волокон : монографія / Т. О. Кузьміна, Л. А. Чурсіна, Г. А. Тіхосова. – Херсон : Олді-плюс, 2009. – 416 с.
- Mirafab M. Ecotextiles: The Way Forward for Sustainable Development in Textiles / M. Mirafab, A. R. Horrocks. – Cambridge : Woodhead Publishing, 2007. – 221 p.
- Кричевский Г. Е. Нано-, био-, химические технологии в производстве нового поколения волокон, текстиля и одежды : монография / Г. Е. Кричевский. – М. : Известия, 2011. – 528 с.
- Blackburn R. S. Sustainable Textiles: Life Cycle and Environmental Impact / R. S. Blackburn. – Cambridge : Woodhead Publishing, 2009. – 394 p.
- Разуваев А. В. Природные антимикробные свойства натуральных волокон и вопрос их дополнительной биоцидной отделки / А. В. Разуваев // Текстильная промышленность. – 2011. – № 5. – С. 38–42.
- Кричевский Г. Е. Волокна прошлого, настоящего и будущего. Выбор пути – непростая задача [Электронный ресурс] / Г. Е. Кричевский. – Режим доступа : <http://www.nanonewsnet.ru>
- Бучківська У. Б. Інноваційні волокна у текстильному виробництві / У. Б. Бучківська // Формування і оцінювання асортименту, властивостей і якості непродовольчих товарів : матеріали 1-ї міжнар. наук.-практ. конф. (22 листопада 2013 р.). – Львів, 2013. – Ч. 2. – С. 41–42.
- Кабанець В. М. Галузі льонарства та коноплярства України: стан та перспективи / В. М. Кабанець // Збірник наукових праць Інституту луб'яних культур УААН. – Суми : СОД, 2009. – Вип. 5. – С. 3–7.
- Семак Б. Б. Теоретико-методологічні основи формування вітчизняного сировинного ринку екологічно безпечних товарів текстильної промисловості : монографія / Б. Б. Семак. – Херсон : Гринь Д. С., 2011. – 232 с.
- Семак Б. Б. Наукові засади формування ринку рослинної технічної сировини та його окремих сегментів в Україні : монографія / Б. Б. Семак. – Львів : Львівська комерційна академія, 2007. – 512 с.
- Смеречинська Н. Р. Текстильно-допоміжні сполуки : навч. посіб. / Н. Р. Смеречинська, Я. В. Редько, О. О. Гараніна. – К. : КНУТД, 2012. – 210 с.

Стаття надійшла до редакції 24.11.2013

References

- Hlubish, P.A., Irkley, V. M., Kleiner, Yu. Ya. et al. (2007). *High-tech, competitive and ecologically oriented fibrous materials and articles derived there from*. Kyiv: Aristey (in Ukr.).
- Kuzmina, T.O., Chursina, L. A., & Tikhosova, H. A. (2009). *Quality and standardization of modified flax fibres*. Kherson: Oldi-plus (in Ukr.).
- Mirafab, M., & Horrocks, A. R. (2007). *Ecotextiles: The Way Forward for Sustainable Development in Textiles*. Cambridge: Woodhead Publishing, UK.
- Krichevskiy, H. E. (2011). *Nano-, bio-, chemical technologies in the production of a new generation of fibres, textiles and clothing*. Moscow: Izvestia (in Russ.).
- Blackburn, R. S. (2009). *Sustainable Textiles: Life Cycle and Environmental Impact*. Cambridge: Woodhead Publishing, UK.
- Razuvaev, A. V. (2011). Natural antimicrobial properties of natural fibers and question of their additional biocidal finishing. *Tekstylinaia promyshlennost (Textile Industry)*, 5, 38-42 (in Russ.).
- Krichevskiy, H. E. (2012). *Fibers of past, of present and of future. Choosing the way – not an easy task*. Retrieved from <http://www.nanonewsnet.ru> (in Russ.).
- Buchkivska, U. B. (2013, Nov 22). Innovative fibres in the textile industry. Paper presented at 1st International Scientific and Practical Conference «Formation and evaluation of the range, and the quality of consumer goods» (Part 2, pp. 41-42). Lviv: Commercial Academy (in Ukr.).
- Kabanets, V. M. (2009). Flax and cannabis industries in Ukraine: state and prospects. *Zbirnyk naukovykh prats Instytutu lubyanykh kultur UAAN (Scientific Papers of the Institute of Bast Crops of UAAS)*, 5, 3-7 (in Ukr.).
- Semak, B. B. (2011). *Theoretical and methodological guidelines for the development of the domestic commodity market of environmentally friendly products of textile industry*. Kherson: Hrin D. S. Publishing (in Ukr.).
- Semak, B. B. (2007). *The scientific basis for the formation of market of vegetable technical raw materials and its individual segments in Ukraine*. Lviv: Commercial Academy (in Ukr.).
- Smerechynska, N. R. Redko, Ya. V., & Haranina, O. O. (2012). *Textile auxiliary compounds*. Kyiv: Kyiv National University of Technologies and Design (in Ukr.).

Received 24.11.2013